

Tillæg til »Vore Kirkegaarde« Bind 16 Nr. 2

Generalforsamling

Foreningen for Kirkegaardskulturs ordinære Generalforsamling afholdes Mandag den 11. August Kl. 11 i Borgerforeningens Lokaler i Svendborg. Dagsorden ifølge Lovene; desuden Forslag fra Bestyrelsen om Lovændringer, nemlig § 4, Stk. 1 om Suppleanter, om Omvalg og sidste Stykke om Kontrakter samt Ophevelse af § 6, Stk. 2 og § 12. Eksemplarer af Foreningens Love faas portofrit tilsendt ved Henvendelse til Foreningens Kontor.

15. Juli 1947.

C. I. SCHARLING,

Formand, Biskop.

/H. F. Jegsen,
Sekr., LRSagf.

I Tilslutning til Generalforsamlingen afholdes der Kl. 10 Andagt ved Biskop, Dr. phil C. I. Scharling i St. Nikolaj Kirke. Kl. 12 Frokost i Borgerforeningen. Kirkegårdsbestyrelsen i Svendborg indbyder til Studietur til Byens Kirkegårde m. m.; der stilles Kl. 14 ved Inspektørboligen ved den gamle Kirkegård. Kl. 18 Middag i Borgerforeningen. Kl. 20 offentligt Møde i Borgerforeningen med Foredrag af LRSagfører H. F. Jegsen om Kirkegårdenes juridiske Problemer og Lysbilledforedrag af Havearkitekt Johannes Tholle om Kirkegårdenes Regulering og Beplantning.

REGNSKAB

1. April 1946—31. Marts 1947

Indlægter

Kassebeholdning pr. $\frac{1}{4}$ 1946.....	Kr.	220,99
Kontingenter	-	4584,45
Tilskud	-	1500,00
Forlagsvirksomhed m. v.....	-	777,07
	Kr.	7082,51

Udgifter

Kontorhold.....	Kr.	2179,64
»Vore Kirkegaarde«	-	3694,14
Lån, Afdrag og Renter	-	517,28
Møder, Rejser	-	304,80
Blomster, Kranse.....	-	111,50
Diverse	-	93,20
Kassebeholdning pr. $\frac{31}{3}$ 1947	-	181,95
	Kr.	7082,51

Roskilde, den 5. April 1947.

(sign.) Hans Ronø, Kasserer.

Regnskabet er gennemgaaet og fundet overensstemmende med de forelagte Bilag. Kassebeholdningen er til Stede.

A. Falmer-Nielsen P. F. Jensen
(sign.) (sign.)

Nye Medlemmer

Afdeling B.

46. Teknologisk Instituts Bibliotek.

Afdeling C.

884. Hr. Kirkegartner Andr. Gaarde, Maribo.

885. Hr. Gartner O. G. Christensen, Merløsevej 9, Husum.

FRA DANSKE KIRKEGÅRDE

2/2 (Fr.borg Amtstid.): Hørsholm Kgd. skal udvides.

14/3 (Ålborg Amtstid.): Endnu en Ud. af Urnehaven i Ålborg.

11/4 (Flensborg Avis): Licitation over Ud. af Rinkenæs Kgd.s Ud. (Havearkitekt Johannes Tholle; Entreprenør Nic. Wolf).

14/4 (Ny Tid): Vejgård Mhsh. har udset sig 8 Td. Land til ny Kgd.

15/4 (Holstebro Soc.-Dem.): 13.000 Kr. til Ændringer i Kgd.s Forhave. (Kgdsgt. Valbjørn Christensen).

21/4 (Nakskov Tid.): Nakskov må ikke selv avgøre Urnehavens Udsmykning.

24/4 (H.ør Dagbl.): Her og »hinsidan« (om Krematorier).

24/4 (Sydsjæll. Soc.-Dem.): Lodsejerne skal have 300.000 Kr. for Areal til Næstved ny Kgd.

28/4 (Silkeborg Avis): Skorup Kgd. skal udv.

3/5 (Grenå Folketid.): Grenå Kgd. reguleres.

6/5 (Nordsjæll. Soc.-Dem.): Ålsgårde Kgd. trænger til Udvidelse.

8/5 (Nordsjæll. Soc.-Dem.): Frederikssund Kgd. skal udvides (Arkitekt Erik L. Rasmussen, Havearkitekt Johannes Tholle).

- 13/5 (Holbæk Soc.-Dem.): Kgd.s-Inspektøren bliver i sin Stilling i Holbæk.
- 14/5 (Svendborg Avis): Stor Udv. af Gislev Kgd.
- 14/5 (Skive Venstrebl.): Jebjerg Kgd. skal udv.
- 16/5 (Fyns Stiftstid.): Intet Blomsterflor på Kgd. i Odense på Grund af den strenge Vinters Ødelæggelser.
- 17/5 (Ålborg Stiftstid.): Vejgård har købt Jord til Udv. i Lejbjerg.
- 22/5 (Thisted Amts Avis): Udv. af Vestre Kgd. i Thisted koster ca. 169.000 Kr. (Havearkitekt *Troels Erstad*).
- 24/5 (Nordsjæll. Soc.-Dem.): Tre Kgd. i Hellebæk.
- 25/5 (Ålborg Stiftstid.): Kgd. skal ikke være verdslige Parker.
- 27/5 (Ålborg Stiftstid.): Mindelunden på Ålborg Kgd. (Arkitekt *Vilh. Bøgh*).
- 28/5 (Ærø Avis): De skandaløse Forh. på Ærøskøbing Kgd. må nu bringes til Ophør.
- 29/5 (Sønderjyden): Der bør bygges et Kapel på den ny Kgd. i Sønderborg (se iøvrigt »V. K.« S. 10—11 og 15—22).
- 29/5 (Hvetbo Herreds Avis): Kgd. skal ikke være verdslige Parker).
- 29/5 (Svendborg Amtstid.): Uhyggelige Forhold på Ærøskøbing Kgd.
- 30/5 (Århus Amtstid.): Kgd. i Trustrup vil kunne indvies om en Måned Tid (c. 1 ha; Havearkitekt *Emil Bøttiger*, Entreprenør *Anton Møller*).
- 30/5 (Thisted Soc.-Dem.): Thisted gl. Kgd.
- 31/5 (Thisted Amts Avis): Udv. af Thisted Kgd. påbegyndes (Havearkitekt *Troels Erstad*).
- 3/6 (Randers Amtstid.): Det ny Kgd.s-Anlæg i Hobro (Kgdsgt. *S. Hansen*); hvis Planen bliver færdig, agtes den udstillet i London i 1948.
- 3/6 (Ærø Folkebl.): Søby Kgd. skal udvides med 200 Gravsteder.
- 5/6 (Ålborg Stiftstid.): Licitation over Mindelund på Ålborg Kgd.
- 6/6 (Århus Amtstid.): Udv. af Vrinneres Kgd. er færdig.
- 6/6 (Århus Amtstid.): Ondartet Hærværk på Æbletoft Kgd.
- 9/6 (Vejle Amts Folkebl.): Den ny Kgd. i Mølholm påbegyndes snart (Havearkitekt *Johannes Tholle*).
- 13/6 (Randers Dagbl.): Tanker om Grensten Kgd.

FRA NORSKE KIRKEGÅRDE

- 28/1 (Hadeland Brandbu): Normalvedtægter for Kgd. på Hadeland.
- 29/1 (Hamar Stiftstid.): Kirke og Kgd. på Storhamar.
- 18/2 (Nidaros): Lillehammer Kgd. reguleres efter Arkitekt *Hoffs* Plan.
- 22/2 (Varden): Kgd. for Borgestad må udvides.
- 1/3 (Nidaros): Udv. af Sletta Kgd.

- 5/3 (Dagsavisen): Russerkgd. i Ørland lægges til den øvrige Kgd.
- 21/3 (Haugesunds Arbejderbl.): Udv. af Sveio Kgd.
- 24/3 (Rogaland): Bygden Menighedsråd må gå i brodden for en bedre Kgd.s-Kultur.
- 10/4 (Haugesunds Dagbl.): Bogn skal udv. Kgd.
- 18/4 (Tiden): Arendal trenger i høy grad til en ny kgd.
- 29/4 (Rengeriks Blad): Mønsteravdeling skal anlegges på Nordenhov kgd.

FRA SVENSKE KIRKEGÅRDE

- 15/4 (Westgöten): För vackrare griftegårdar (Kursus).

FRA FINSKE KIRKEGÅRDE

- 6/4 (Hufvudstadsbl.): Foredrag om moderne Kgd. i den nystiftede Forening af trädgårdsarkitekter i Helsingfors.
- 21/4 (Socialdemokraten): Havearkitekt *Johannes Tholle* assisterer Helsingfors Stad med en ny Kgd. (Fastböle).

FRA TIDSSKRIFTERNE

Alm. svensk trädgårdstidning Nr. 11: Helsingfors oppvisar ett nytt ansikte 1947.

Ignis Nr. 4: Att få vila i hembygdens jord. — När pestilention gick och griftegårdarne avstängdes. Ett besök vid Karlskoga krematorium. — Nr. 5: Jordfästningspsalm. Vila i frid. Golland bör snart få krematorium. Tävling om kyrkogårdskapell och krematorium i Lund. — Nr. 6: Urnlund i Skänninge kyrkogård. Några synpunkter på förslaget till kapellkrematorium i Lund.

Lolland-Falsters historiske Samfunds Årbog for 1947: Begravelser i Maribo Domkirke fra 1634—1656 og fra 1688—1802.

Landsbygraveren Nr. 3: Lønreguleringen. Vore Rettigheder. Skik og Brug. Ud i den kolde Sne. Sprængning m. m. En Gravers Klagesuk. — Nr. 4: Fra en ny Graver. Den vestjydske Graver. Sprængning. — Nr. 5: Gravernes Honorarer. Ang. Klokkeringning i Anledning af Kongens Død.

Stenhuggertidende Nr. 5: Kirkegårds-kultur. — Nr. 6: Landet over (om nogle Gravmæler m. m.).

Trädgårds-Nytt Nr. 11: »Världens vackraste vilostad« (Helsingfors Kgd., Finland).

BOGANMELDELSER

Lustgården 1946. Årsskriftet udgivet af »Föreningen för dendrologi och parkvård«. 8°, 260 Sider, Stockholm 1947. Tilegnet *Robert E. Fries* i Anledning af hans 70-årsdag.

Docent *Fagerlind* har skrevet om sine Forsøg med at fremstille nye Sorter af Parkroser, både egnede til Brug som »Vitaminplanter« og som Prydbyske. Den rent videnskabelige Udredning er i den fineste Orden. Den æstetiske Side kan diskuteres, men kan man tro på de smukke Farveplancher, synes Sorterne »Hanna«, »Robert E. Fries« og til Nød »Barbro« at tilfredsstille selv en kræsen Smag. Planteskolerne må se at få Formeringsmaterialet.

Professor *Carl G. Dahl* fortæller om Kuldeskader på Vedbend, Valnød, ægte Kastanie og flere andre både løvfældende og stedsegrønne Træer; det er i det store og hele de samme Erfaringer, som vi her i Landet gjorde i de strenge Vintre, og vel tildels også i År, hvor Kuldeskaderne er større, end man for en Måned siden troede. — En Artikel af *Ingmar Fröman* om Vedbend fortæller, at denne uundværlige Klatreplante i Eggen om Stockholm har sin Nordgrænse og at de strenge Vintre har ødelagt utallige Planter.

Tor Nitzelius skriver om Juglans og konstaterer det samme, som vi har set her i Landet, at Juglans regia ikke er tilstrækkelig hårdfør, men at f. Eks. Juglans sieboldiana helt til Härnösand ingen Skade har taget. Det bør undersøges, om der ikke kan tilvejebringes en Varietet, som både har tilfredsstillende Frugter, og som er fuldt hårdfør.

Professor *Sylvén* beskriver Alphems Arboret og kalder det en ny svensk Seværdighed; efter Artiklen og Billederne at dømme er det en skandinavisk Seværdighed. Anmelderen elsker Plantelister og i denne Artikel findes en herlig Planteliste.

Det er af Pladshensyn umuligt at komme ind på alt det fortrinlige Materiale, som denne Årgang indeholder, men der skal lige gøres opmærksom på en storartet æstetisk Behandling af Dendrologi og Trädgårdskonst, naturligvis af *Sven A. Hermelin*.

Billederne er i År dejlige, Papiret fint, men vi må bede om at få den uundværlige Litteraturfortegnelse igen. Vi bad om den i 1946, det hjalp ikke, måske det hjælper nu. Lustgården 1946 burde kendes af alle danske interesserede Botanikere, Havearkitekter og Kirkegårdsfolk.

E. Qvist.

Föreningen Sveriges Kyrkogårdsföreståndare. Handlingar från årsmötet i Borås 3.—6. Augusti 1946. 4°, 26 S. + Bilag.

Foreningen, der iøvrigt i 1947 fylder 10 År, har her udsendt endnu et værdifuldt Skrift til Belysning af Forholdene vedr. Kirkegårdene i Sverige, idet Skriftet ikke alene er en Årsberetning fra Foreningen, men rummer Skildringer af de Kirkegårde, som besøges, — in casu Borås, for hvilke den dygtige kyrkogårdsf. *B. Schmidt* redegør. End-

videre gengives Formanden *G. V. Walbergs* fortrinlige Foredrag om Beskæring af Træer og Buske på Kirkegårdene, — desværre må hans ikke mindre gode Billeder undværes.

Turun hautauskapelli. 4°, 20 S., u. År og St.

I et smukt Hefte redegør Arkitekt *Erik Bryggman* m. fl. for det i 1939—41 (altså under Vinterkrigen m. m.) i Åbo opførte smukke og ejendommelige Kapel. Desværre er Teksten kun på Finsk, men et Resume er dog flersproget. Illustrationerne taler for sig selv og er tildels helsides. Kapellet, der har et og andet tilfælles med Skokskapellet i Stockholm södra kyrkogård, er værd at besøge; Beliggenheden midt imellem Fyrrestammerne er næsten som en Åbenbaring; Kontrasten med Sukkulenterne i Hovedrummet er stærk, men Anvendelsen af de sidstnævnte sammen med andre Potteplanter overdrevet. Skulpturerne i Murværkerne synes vanskelige at få fat på og forstå.

RESOLUTIONER m. m.

Fortsat fra Side 4.

I sin Skrivelse af 6. Januar 1941 har Stiftsøvrigheden i Anledning af det saaledes stillede Vilkaar udtalt, at det — uanset hvilken Praksis der hidtil har været fulgt af Søllerød Kommune som Kirketiendejer — maa tilkomme Stiftsøvrigheden at godkende Vilkaarene for en saadan Overenskomst i Overensstemmelse med Reglerne i § 18 i kgl. Anordning af 10. December 1927 angaaende Kirkegaarde. Endvidere har Stiftsøvrigheden udtalt, at et Beløb af 10.000 Kr. maa anses for at være unødvendig højt under Hensyn dels til to i Sagen indhentede Erklæringer fra Arkitekt Adam Møller af 2. Januar og 29. Oktober 1940, hvorefter en Vedligeholdelseskapital paa 4.000 Kr. skulde være tilstrækkelig, dels til det i Skrivelse af 18. Oktober 1939 fra Landsretssagfører O. O. anførte, hvorefter Sogneraadet i 1923 skal have tilbudt at overtage Vedligeholdelsen for de da resterende 84 Aar for et Beløb af 4.500 Kr.

Ministeriet har yderligere med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 27. Februar 1941 modtaget Afskrift af en af Kirkegaardsudvalget indhentet Udtalelse af 20. Januar 1941 vedrørende Sagen fra Kommunens Sagfører, Højesteretssagfører Q. Q., København, tillige med Meddelelse fra Udvalget om, at dette fortsat anser sig berettiget til at fastholde de i Sagen stillede Krav, til hvilket Standpunkt Søllerød Sogneraad siden har sluttet sig i sit den 13. Februar 1941 afholdte Møde.

Stiftsøvrigheden har heroverfor bemærket, at Højesteretssagfører Q. Q.'s Erklæring ikke giver Stiftsøvrigheden Anledning til at ændre sin Indstilling af 6. Januar 1941, men at Stiftsøvrigheden i det hele — hvad angaar Spørgsmaalet om Søl-

lerød Kirkegaardsudvalgs Beføjelse med Hensyn til Godkendelse af Gravstedets Overdragelse — kan henholde sig til det i Indstillingen udtalte.

Stiftsøvrigheden har derhos anført, at den er enig med Højesteretssagfører Q. Q. i dennes Bemærkninger om, at det ikke af Bestemmelserne i det gældende Reglements § 6 om, at en Overdragelse til andre end Enke eller Livsarvinger kræver Udvalgets Samtykke, følger, at Udvalget kan gøre dette Samtykke afhængigt af en hvilken som helst Betingelse, idet Stiftsøvrigheden formener, at Reglen i § 6 om Udvalgets Samtykke er givet, for at Kirkegaardens Bestyrelse til enhver Tid kan have Indseende med, hvem der er Indehaver af Gravstederne, men at Samtykke til Overdragelse normalt ikke bør nægtes og formentlig ogsaa i Praksis vil blive givet, hvor der — som i det her foreliggende Tilfælde — er en fornuftig Begrundelse for Ønsket om Afstaaelse af Gravstedet og Gravkamret, og at det i alt Fald ligger udenfor det i § 6 fastsatte at gøre Samtykket afhængigt af Ydelsen af et Vederlag som her krævet, hvilket Vederlags Størrelse det iøvrigt som ovenfor anført maatte tilkomme Stiftsøvrigheden at godkende i Medfør af Bestemmelserne i § 18 i kgl. Anordning af 10. December 1927 angaaende Kirkegaarde.

I Anledning af det saaledes foreliggende skal man meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet maa finde, at den naturlige Mening med den citerede Bestemmelse i det gældende Reglements § 7, Stk. 1: »Tidligere udstedte Skøder paa Gravstedet forbliver i Kraft, selv om de er i Strid med dette Reglement« maa være, at Bestemmelser i det paa Erhvervelsetidspunktet gældende Reglement med Hensyn til Spørgsmaal som det heromhandlede (Gravsteds-ejers Beføjelse til at overdrage Gravstedsretten til en anden) maa forblive gældende for dette Gravsted, selv om der fastsættes andre Bestemmelser herom i senere Reglementer, idet der, saafremt noget andet skulde gælde, formentlig i Skødet eller Fæstebrevet burde have været optaget en Passus om, at Indehaveren af Gravstedet — i alt Fald med Hensyn til visse Beføjelser — »er undergivet Bestemmelserne i den for Kirkegaarden til enhver Tid gældende Vedtægt«, hvilken Bestemmelse f. Eks. findes optaget i en af Stiftsøvrigheden hertil indsendt trykt Formular til et »Grav-Fæstebrev«.

Ministeriet maa herefter holde for, at det ikke retsgyldigt kan kræves, at Ejeren af det i 1907 erhvervede Gravsted Nr. 850 paa Søllerød Kirke-

gaard, Grosserer P. P. junior, skal have Kirkegaardsudvalgets Samtykke til Overdragelsen af det ommeldte Gravsted til andre end Enke og Livsarvinger, hvorhos Ministeriet kan slutte sig til det af Stiftsøvrigheden udtalte om, at Kirke-tiendeejeren er uberettiget til at gøre sit Samtykke til Overdragelsen betinget af et kontant Vederlag en Gang for alle paa 10.000 Kr. for Vedligeholdelse af Gravsted og Gravkammer indtil Aar 2007, og at det i hvert Fald i Medfør af Bestemmelsen i § 18, Stk. 1, i kgl. Anordning af 10. December 1927 angaaende Kirkegaarde maatte tilkomme Stiftsøvrigheden at godkende et saadant Vederlag, hvilket iøvrigt ogsaa gælder i alle Tilfælde, hvor der bliver Spørgsmaal om Kirke-tiendeejers Overtagelse af Vedligeholdelsen af et Gravsted for længere Tid end een Fredningsperiode.

Kirkeministeriets Approbation paa følgende Ændringer i den under 25. Januar 1936 approberede Vedtægt for Kirkegaardene og Begravelsesvæsenet i Randers under Bestyrelse af Randers Byraad og Dronningborg Sogneraad i Henhold til Kirkeministeriets Skrivelse af 27. Oktober 1934.

Kongelig Stadfæstelse (5/4 41) (udfærdiget gennem Kirkeministeriet) paa Fundats for Margrethe og S. C. Heilesens Legat til Tornby Kirkegaard.

Kirkeministeriets Skriv. (7/4 41) (til Vagtaarnets Bibel- og Traktatselskab, Valby), ang. en Besværing over, at et Kirkegaardskapel ikke var blevet stillet til Raadighed til Begravelse af en Person, der stod udenfor Folkekirken.

I et direkte hertil indsendt Andragende af 28. Februar d. A. har Selskabet besværet sig over, at Sognepræst for Tønder Menighed N. N. den 20. Januar d. A. nægtede at stille Kapellet paa Tønder Kirkegaard til Raadighed for Deres Repræsentant i Tønder, Hr. O. O., til Begravelse af dennes Hustru.

Det fremgaar af den fra Sognepræst N. N. i Sagens Anledning indhentede Erklæring, at fornævnte O. O. tillige med sin Familie er udmeldt af Folkekirken og tilhører et Trossamfund, kaldet »Jehovas Vidner«, hvorfor hans afdøde Hustru ønskedes jordfæstet uden Medvirkning af Folkekirkens Præster.

Af den nævnte Erklæring fremgaar endvidere, at der først paa selve Begravelsesdagen er rettet Henvendelse til Kordegnen om Tilladelse til at benytte Kapellet, men derimod ikke til Sognepræsten, uagtet Kordegnen henviste til Forhandling med denne.

(Fortsættes.)